

1 Dôkazné bremeno

1.1 Aké sú pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena?

Pravidlo týkajúce sa dôkazného bremena spočíva v tom, že účastník konania, ktorý znáša bremeno, musí preukázať pravdivosť tvrdených skutočností, aby bolo možné posúdiť opodstatnenosť jeho tvrdení pred súdom.

Pokiaľ ide o rozdelenie dôkazného bremena, t. j. otázku, ktorý účastník konania by mal niesť dôkazné bremeno, v článku 342 občianskeho zákonníka sa stanovuje základné pravidlo. Podľa tohto článku musí strana, ktorá sa domáha určitého práva, preukázať skutočnosti, ktoré tvoria toto právo, a protistrana musí preukázať skutočnosti, ktoré tomuto právu bránia, menia ho alebo spôsobujú jeho zánik. Skutočnosti, ktoré právu bránia, sú tie, ktoré predstavujú prekážky účinnému vzniku práva. Skutočnosti, ktoré právo menia, sú tie, ktoré menia rozsah práva, ktoré vzniklo. Skutočnosti, ktorými právo zaniká, sú tie, ktoré po platnom vzniku práva, vedú k jeho zániku. V prípade pochybností je potrebné považovať skutočnosti za konštitutívne.

V prípade negatívnej určovacej žaloby, pri ktorej navrhovateľ nežiada o rozsudok proti druhej strane, ale iba chce, aby súd stanovil neexistenciu práva alebo skutočnosti, je na odporcovi (účastník konania, proti ktorému sa vo veci koná), aby dokázal existenciu prvkov tvoriacich právo.

V prípade návrhov, ktoré sa musia podať do určitej lehoty od dátumu, ku ktorému sa navrhovateľ (účastník konania, ktorý začal konanie) dozvedel o určitej skutočnosti, je na odporcovi, aby preukázal, že táto lehota už uplynula, pokiaľ zákon neustanovuje iný postup.

V prípade, že sa na právo, ktorého sa navrhovateľ domáha, vzťahuje odkladacia (suspenzívna) podmienka (neistá udalosť v budúcnosti, ktorej nastaním účastníci podmieňujú účinnosť právnych úkonov) alebo počiatočný termín (okamih, po ktorom môže právo vzniknúť), je na navrhovateľovi, aby dokázal, že takáto podmienka bola splnená alebo že uplynul počiatočný termín. V prípade, že sa na právo vzťahuje rozvázovacia podmienka (neistá udalosť v budúcnosti, od ktorej existencie účastníci konania odvodzujú zánik účinkov právneho úkonu) alebo konečný termín (okamih, po ktorom právo zaniká), je na odporcovi, aby preukázal, že podmienka bola splnená alebo že uplynul konečný termín.

Vyššie uvedené pravidlá sa uplatňujú obrátene v prípade existencie právnej domnienky (dôsledok alebo záver, ktorý sa v práve vyvodzuje zo známej skutočnosti s cieľom konštatovať neznámu skutočnosť), výnimky alebo oslobodenia od dôkazného bremena alebo platnej dohody na tento účel, a vo všeobecnosti tam, kde to stanovuje zákon. Dôkazné bremeno sa obráti aj v prípade, ak namietajúci účastník konania zámerne znemožnil predloženie dôkazu účastníkovi konania, ktorý ho mal predložiť.

Dohoda o obrátení dôkazného bremena je neplatná, ak ide o neodňateľné právo (právo, ktorého sa účastník konania nemôže vzdať len tým, že vyhlási, že sa ho chce vzdať), alebo v prípade, ak by neprimeraným spôsobom bránila jednej zo strán vo výkone určitého práva. Podobne je neplatná aj dohoda, ktorá vylučuje akékoľvek právne dôkazné prostriedky alebo povoľuje iné prostriedky, než aké sú stanovené zákonom. Ak sú rozhodnutia vyplývajúce zo zákona v súvislosti s dôkazom založené na dôvodoch verejného poriadku, takéto dohody sú neplatné za každých okolností.

V prípade, že účastník konania, ktorá znáša bremeno preukázania určitej skutočnosti, predloží dôkazy, môže namietajúci účastník konania predložiť protidôkazy s cieľom vyjadriť pochybnosti. Ak existujú dostatočné pochybnosti, musí súd rozhodnúť v neprospech účastníka konania, ktorý mal povinnosť preukázať danú skutočnosť.

Úplné právne dôkazy možno napadnúť len dôkazmi, ktoré preukazujú, že skutočnosť, z ktorej predmetné úplné právne dôkazy vyplývajú, nie je pravdivá, a to bez toho, aby boli dotknuté iné obmedzenia osobitne stanovené zákonom.

Účastník konania odvolávajúci sa na obyčajové, miestne alebo cudzie právo je povinný preukázať jeho existenciu a obsah, súd by sa však mal z úradnej moci (*ex officio*) usilovať, aby sa o tomto práve náležite informoval. Súd tak urobí aj vtedy, ak musí rozhodnúť na základe obyčajového, miestneho alebo cudzieho práva bez toho, aby sa niektorý z účastníkov konania na takéto právo odvolal, alebo ak namietajúci účastník konania uznal jeho existenciu a obsah, alebo ak nevzniesol žiadnu námietku. Ak súd nie je schopný určiť obsah práva, podľa ktorého má rozhodnúť, použije pravidlá portugalského všeobecného práva.

1.2 Existujú pravidlá, ktoré vylučujú určité skutočnosti z dôkazného bremena? V ktorých prípadoch? Je možné predložiť dôkazy s cieľom dokázať, že konkrétne právne domnienky sú neplatné?

Áno, takéto pravidlá existujú.

Dôkaz sa nevyžaduje v prípade dobre známych skutočností, inými slovami, skutočností, ktoré sú verejne známe.

Dôkaz sa nevyžaduje ani v prípade skutočností, ktorých si je súd vedomý na základe výkonu svojich funkcií. Ak súd vyzve na preukázanie takýchto skutočností, je potrebné priložiť k veci listinný dôkaz o týchto skutočnostiach.

Rovnako ani účastník konania, v prospech ktorého existuje právna domnienka (vymedzená vyššie), nemusí takto predpokladanú skutočnosť dokazovať.

Právne domnienky možno vyvrátiť dôkazom o opaku s výnimkou prípadov, keď to zákon neumožňuje.

1.3 Do akej miery musí byť súd presvedčený o určitej skutočnosti, aby na jej základe rozhodol?

Súd voľne hodnotí dôkazy a sudca prijme v prípade každej skutočnosti rozhodnutie na základe svojho obozretne nadobudnutého presvedčenia.

Voľné hodnotenie dôkazov sa nevzťahuje na skutočnosti, v prípade ktorých zákon na ich preukázanie vyžaduje osobitné formálne postupy, ani na skutočnosti, ktoré možno preukázať iba listinami alebo ktoré sú úplne preukázané buď listinami, dohodou, alebo priznaním účastníkov konania.

Súd musí vziať do úvahy všetky dôkazy, či už pochádzajú alebo nepochádzajú od účastníka konania, ktorý ich mal predložiť, a to bez toho aby boli dotknuté ustanovenia, podľa ktorých sú dôkazy o skutočnosti bezpredmetné, ak ich nepredloží určitý zainteresovaný účastník konania.

Akékoľvek pochybnosti o existencii skutočnosti alebo dôkaznom bremene sa vyriešia v neprospech osoby, ktorá by z dokázania danej skutočnosti mala prospech.

2 Získavanie dôkazov

2.1 Vyžaduje si získavanie dôkazov vždy podanie strany alebo môže sudca v určitých prípadoch získať dôkazy aj z vlastnej iniciatívy?

Zákon umožňuje, aby sa vykonanie dôkazu uskutočnilo z podnetu sudcu.

Je povinnosťou sudcu vykonať alebo zabezpečiť, a to aj z úradnej moci, všetky kroky potrebné na zistenie pravdy a pravej podstaty sporu v súvislosti so skutočnosťami, ktoré je potrebné zistiť.

Sudca môže v ktorejkoľvek fáze konania požiadať účastníkov konania, aby sa dostavili osobne a predložili dôkazy o skutočnostiach, ktoré sú z hľadiska daného rozhodnutia relevantné.

Je zodpovednosťou súdu, aby si z vlastného podnetu alebo na návrh ktoréhokoľvek z účastníkov konania vyžiadal informácie, technické stanoviská, plány, fotografie, kresby, objekty alebo iné listinné dôkazné prostriedky potrebné na účely objasnenia pravdy. Žiadosti týkajúce sa získania takýchto dôkazných prostriedkov môže súd adresovať úradným orgánom, účastníkom konania alebo tretím stranám.

Súd môže, kedykoľvek keď to považuje za vhodné, z vlastného podnetu alebo na návrh ktoréhokoľvek z účastníkov vykonať výsluch osôb alebo ohliadku vecí. Takéto dokazovanie musí prebiehať tak, aby bola zachovaná dôvernosť súkromného a rodinného života a ľudská dôstojnosť. Dokazovanie by malo byť zamerané na objasnenie všetkých skutočností, ktoré sú z hľadiska rozhodnutia relevantné. Súd môže vykonať ohliadku na mieste alebo môže nariadiť rekonštrukciu udalostí, ak sa domnieva, že je to nevyhnutné.

Ak v priebehu súdneho konania existujú dôvody domnievať sa, že osoba, ktorá nebola predvolaná ako svedok, má vedomosti o skutočnostiach, ktoré sú dôležité pre prijatie správneho rozhodnutia vo veci, sudca by mal nariadiť predvolanie takejto osoby na účely výpovede.

Sudca môže z úradnej povinnosti nariadiť vypracovanie znaleckého posudku.

2.2 Aké kroky budú nasledovať v prípade, ak súd schváli žiadosť strany týkajúcu sa získania dôkazov?

Dôkazy sa spravidla navrhujú v rámci podaní. Na konci návrhu musí navrhovateľ predložiť zoznam svedkov a požiadať o iné formy dôkazov. V prípade, že odporca vznesie pripomienky, musí predložiť zoznam svedkov s ich odpoveďami a požiadať o iné formy dôkazov. Navrhovateľ môže zmeniť svoj pôvodný návrh na vykonanie dôkazu prostredníctvom svojej odpovede alebo do 10 dní od oznámenia o obhajobe. V prípade, že odporca podá protižalobu a navrhovateľ sa k nej vyjadrí, odporca má možnosť zmeniť svoj pôvodný návrh na vykonanie dôkazu do 10 dní od oznámenia o vyjadrení navrhovateľa. Vo všeobecnosti platí, že dokazovanie sa vykonáva počas záverečného pojednávania. Výnimočne možno dôkazy vykonať skôr. Za dôkaz môžu slúžiť výpovede osôb, znalecký posudok alebo dôkazy získané prostredníctvom súdneho preskúmania. Na to, aby bolo možné vykonať takéto dôkazy skôr, musia existovať dôvodné obavy, že by mohlo byť veľmi ťažké alebo nemožné získať výpovede od niektorých osôb v čase súdneho konania alebo overiť určitú skutočnosť na základe znaleckého posudku alebo ohliadky.

Po prijatí návrhov na vykonanie dôkazov počas prípadného predbežného pojednávania, v rámci ktorého sa navrhnuté dôkazy môžu zmeniť, prebehne záverečné pojednávanie, ktoré nasleduje po vypočutí právnych zástupcov.

Zoznam svedkov možno takisto priložiť alebo zmeniť do 20 dní pred dátumom záverečného pojednávania a druhému účastníkovi konania sa oznámi, že môže využiť túto možnosť, ak si to želá, do piatich dní.

S výnimkou prípadov, keď okolnosti oprávňujú sudcu, aby zmenil poradie právnych úkonov, sa pri záverečnom pojednávaní dokazovanie začína tým, že účastníci konania predložia svoje vyhlásenia.

Následne sa vykonávajú dôkazy vo forme filmových alebo zvukových záznamov.

Po tom môžu nasledovať ústne výpovede znalcov, ktorí boli na súd predvolaní na návrh ktoréhokoľvek z účastníkov konania alebo samotného súdu, po ktorom nasleduje výsluch svedkov.

Po vykonaní dôkazov sa prejednávajú skutkové okolnosti daného prípadu. V tejto fáze právni zástupcovia uvedú závery, *de facto* aj *de jure*, ktoré vyvodili z predložených dôkazov, pričom každý právny zástupca má možnosť na ne raz zareagovať.

Na konci záverečného pojednávania sa vec odošle sudcovi, ktorý do 30 dní vynesie rozsudok. Ak sa súd domnieva, že nie je dostatočne informovaný, môže nariadiť ďalšie pojednávanie, aby vypočul osoby, ktoré chce vypočuť, ako aj nariadiť nevyhnutné opatrenia s cieľom objasniť pochybnosti.

2.3 V ktorých prípadoch môže súd zamietnuť žiadosť strany o získanie dôkazov?

Návrh na vykonanie dôkazov môže byť zamietnutý, ak sa podá po uplynutí lehoty, ktorá je na tento účel stanovená zákonom.

Návrh na vykonanie dôkazu môže byť zamietnutý úplne alebo čiastočne aj vtedy, ak sa podá včas, a to v týchto prípadoch: je prekročený počet svedkov pre určitý typ konania (svedkovia, ktorí prekračujú limit, sa musia odmietnuť); sudca sa domnieva, že návrh na vypracovanie znaleckého posudku nemá význam alebo spôsobuje zdržanie; osoba, ktorá by mohla vypovedať ako účastník konania, je uvedená ako svedok; od účastníka konania sa požaduje vyhlásenie týkajúce sa nečestných alebo nezákonných skutočností, ktoré sa mu pripisujú za vinu alebo sa od účastníka konania požaduje, aby vypovedal o skutočnostiach, ktoré nezahŕňajú priznanie. Medzi ďalšie dôkazy, ktoré nie sú prípustné, patria dôkazy spôsobujúce porušenie štátneho alebo služobného tajomstva alebo tajomstva, ktoré musia zachovávať zamestnanci verejnej správy. V zákonom stanovených prípadoch môže byť dotknutá osoba zbavená mlčanlivosti.

V ďalšej fáze, v priebehu záverečného vypočutia a po tom, ako svedok zložil prísahu, sudca vykoná predbežné preskúmanie, ktorého cieľom je identifikovať svedka a zistiť, či nejde o príbuzného, priateľa alebo nepriateľa niektorej zo strán, či medzi ním a účastníkmi konania neexistuje vzťah závislosti a či svedok nemá na danej veci záujem, či už priamy, alebo nepriamy. Ak z odpovedí vyplynie, že vypovedajúca osoba nemôže byť svedkom alebo nie je osobou, ktorá bola predvolaná, sudca ju nepripustí k výpovedi. Ako svedkovia môžu vypovedať iba osoby, ktoré netrpia duševnými poruchami a sú fyzicky a duševne spôsobilé na to, aby vypovedali v súvislosti so skutočnosťami, ktoré sa majú preukázať, pričom sudca je zodpovedný za to, aby posúdil prirodzenú spôsobilosť osôb, ktoré sú uvedené na zozname ako svedkovia, s cieľom posúdiť prípustnosť a dôveryhodnosť ich výpovede.

Svedeckú výpoveď nie je možné prijať, ak podľa zákona alebo na základe určenia účastníkov konania musí mať obchodné vyhlásenie písomnú formu alebo musí byť doložené v písomnej forme. Svedeckú výpoveď takisto nie je možné prijať, ak bola udalosť úplne preukázaná listinnými dôkazmi alebo inými prostriedkami s plnou dôkaznou hodnotou. Svedecká výpoveď je neprípustná, ak sa zakladá na dohodách, ktoré sú v rozpore s obsahom autentických alebo súkromných dokumentov s plnou dôkaznou hodnotou, alebo ak takéto dokumenty dopĺňajú, a to bez ohľadu na to, či sa tieto dohody uzavreli ešte pred vznikom takéhoto dokumentu, v rovnakom čase alebo neskôr.

2.4 Aké rôzne dôkazné prostriedky existujú?

Existujú tieto druhy dôkazov:

- listiny;
- dôkazy založené na priznaní;
- vyhlásenia účastníkov konania;
- znalecké posudky;
- súdna ohliadka;
- výpovede svedkov;
- dôkazy založené na predložení predmetov;
- právne domnienky.

2.5 Aké sú spôsoby získania dôkazov od svedkov a líšia sa tieto spôsoby od spôsobov, ktoré sa využívajú na získanie dôkazov od svedkov – znalcov? Aké sú pravidlá týkajúce sa predkladania písomných dôkazov a znaleckých správ / posudkov?

Rozdiely medzi dôkaznou hodnotou jednotlivých dôkazných prostriedkov nezávisia od toho, či sú ide o ústne alebo písomné dôkazné prostriedky.

Pre súd sú záväzné iba dôkazy s právne stanovenou dôkaznou hodnotou, a to za stanovených podmienok a v rozsahu stanovených limitov: dôkaz založený na autentických alebo súkromných dokumentoch, ktorých pravosť je stanovená pomocou uznaných prostriedkov (pozri články 362 až 387 občianskeho zákonníka), priznanie (pozri články 352 až 360 občianskeho zákonníka) a právne domnienky (články 349 až 350 občianskeho zákonníka). Hodnotenie zvyšných dôkazov sa vykoná v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, bez toho, aby podliehalo akýmkoľvek pravidlám s výnimkou skúseností, t. j. všeobecnému a abstraktnému posúdeniu príčinnej súvislosti. Dôkazy sa budú hodnotiť v súlade s presvedčením, ktoré si sudca o daných skutočnostiach vytvoril po zohľadnení týchto pravidiel.

2.6 Majú niektoré dôkazné prostriedky väčšiu dôkaznú silu ako ostatné?

Zákon naozaj prisudzuje rôznym dôkazným prostriedkom rôznu dôkaznú silu.

Aj v prípade voľného hodnotenia dôkazov majú niektoré dôkazné prostriedky prednosť pred inými dôkaznými prostriedkami, napr. ak zákon konkrétnemu dôkaznému prostriedku prisudzuje osobitný stupeň dôležitosti alebo ak na účely existencie alebo preukázania právnej skutočnosti zákon vyžaduje osobitné formálne náležitosti. V prípade negatívneho právneho dokazovania zákon zakazuje, aby sudca pri prijímaní rozhodnutia použil určité typy dôkazov.

Pokiaľ ide dokazovanie prostredníctvom svedeckej výpovede, výpovede znalcov (znalci spravidla vypovedajú len počas záverečného pojednávania v prípade, že je nevyhnutné slovné vysvetlenie, pretože výsledky ich vyšetrovania sú uvedené v znaleckých posudkoch), súdnej ohliadky, správ z vyšetrovaní a dokumentov, ktorým zákon neprisudzuje nijaký osobitný význam, súd voľne vyhodnotí všetky tieto dôkazy.

Dôkaznú hodnotu svedeckej výpovede voľne vyhodnotí sudca. Svedeckú výpoveď však nemožno použiť namiesto dokumentu požadovaného zákonom ani proti obsahu niektorých dokumentov alebo ako ich doplnenie.

Dôkaznú silu výpovede znalcov, ako aj výsledky súdneho vyšetrovania voľne posúdi súd.

Autentické dokumenty (teda dokumenty, ktoré písomne vyhotovil príslušný orgán verejnej moci alebo verejný činiteľ pri výkone svojich právomocí) plne preukazujú skutočnosti, ktoré sú v nich označené za vykonané týmito verejnými subjektmi, spolu so skutočnosťami, ktoré sú v nich potvrdené na základe toho, ako ich chápe potvrdzujúci subjekt (to znamená, že tieto dokumenty predstavujú dôkaz, ktorý možno vyvrátiť len dokázaním opaku). Súkromné dokumenty, v ktorých sú podpisy, rukopis alebo len podpis uznané alebo ktoré nie sú napadnuté účastníkom konania, proti ktorému sa dokument predložil; dokumenty, v prípade ktorých napriek podpisu a rukopisu, ktorý bol účastníkovi konania pripísaný, účastník konania vyhlási, že nevie, či mu podpis alebo rukopis patrí; dokumenty, ktoré sa považujú za autentické z právneho aj súdneho hľadiska, ako aj súkromné dokumenty s podpismi alebo rukopisom, ktoré boli overené notárom, možno použiť ako dôkaz vyhlásení, ktoré sa pripisujú pisateľovi. To však neznamená, že v súvislosti s takýmito dokumentmi nie je možné predložiť tvrdenia alebo dôkazy o nepravosti takýchto dokumentov. Skutočnosti uvedené vo vyhlásení sa považujú za preukázané, ak sú v rozpore so záujmami účastníka, ktorý vyhlásenie urobil. Vyhlásenie sa však musí posudzovať ako celok. Súkromné dokumenty overené podľa notárskeho práva majú dôkaznú hodnotu autentických dokumentov, nenahrádzajú ich však, ak zákon autentické dokumenty vyžaduje na účely platnosti právneho úkonu.

Písomné súdne priznanie má plný dôkazný účinok proti účastníkovi, ktorý priznanie poskytol. Mimosúdne priznanie vo forme autentického alebo súkromného dokumentu sa považuje za preukázané v súlade s podmienkami, ktoré sa na tieto dokumenty vzťahujú, a ak bolo poskytnuté protistrane alebo jej zástupcovi, má plný dôkazný účinok.

Mimosúdne priznanie, ktoré nemá listinnú podobu, nemôže byť preukázané svedkami v prípadoch, keď sa nepripúšťa svedecká výpoveď; ak sa takáto výpoveď pripúšťa, súd voľne zváži jej dôkazný účinok.

Nepísané súdne priznania a mimosúdne priznania tretej strane alebo priznanie zahrnuté v závete súd posúdi voľne.

Priznanie nie je dôkazom proti účastníkovi konania, ktorý priznanie poskytol: a) ak je podľa zákona nedostatočné alebo ak sa opiera o skutočnosti, ktorých uznanie alebo preskúmanie je zákonom zakázané; b), ak sa opiera o skutočnosti týkajúce sa neodňateľných práv; c) ak je priznaná skutočnosť nemožná alebo zjavne neexistujúca.

2.7 Sú niektoré spôsoby dokazovania v záujme preukázania určitých skutočností povinné?

Áno, v portugalskom práve platí táto zásada

Ak sa v zákone ako forma obchodného vyhlásenia požaduje dokument s určitými formálnymi náležitosťami, takýto dokument nemožno nahradiť iným dôkazným prostriedkom alebo iným dokumentom, s výnimkou prípadov, keď má dôkazný prostriedok alebo iný dokument väčšiu dôkaznú silu.

Ak zákon požaduje určitú osobitnú formálnu náležitosť existencie alebo preukázania právnej skutočnosti, nemožno sa od nej odchýliť.

2.8 Sú svedkovia podľa zákona povinní svedčiť?

Všetky osoby, či už sú vo veci účastníkmi konania, alebo nie, sú povinné spolupracovať pri zisťovaní pravdy. Musia odpovedať na otázky, podrobiť sa potrebným vyšetrovaniam, predložiť všetko, čo sa od nich vyžaduje, a vykonávať úkony, o ktorých sa rozhodne.

2.9 V akých prípadoch môžu odmietnuť vypovedať?

Svedkovia môžu odmietnuť vypovedať s výnimkou konaní, ktoré sú zamerané na overenie narodenia alebo úmrtia dieťaťa:

príbuzní vo vzostupnej línii vo veciach týkajúcich sa potomkov a adoptívni rodičia vo veciach týkajúcich sa adoptovaných detí a naopak;

svokor/test' alebo svokra/testiná vo veciach týkajúcich sa ich zaťa alebo nevesty a naopak;

manžel/manželka alebo bývalý manžel/bývalá manželka vo veciach, keď jeden z účastníkov konania je druhým manželom alebo bývalým manželom;

každý, kto žije alebo žil s ktoroukoľvek stranou sporu ako druh alebo družka za podmienok, ktoré sú podobné podmienkam manželov.

Je zodpovednosťou sudcu, aby vyššie uvedené osoby informoval, že môžu odmietnuť vypovedať.

Svedkovia viazaní služobným tajomstvom, tajomstvom vzťahujúcim sa na zamestnancov verejnej správy a štátnym tajomstvom môžu legitímne odmietnuť vypovedať v súvislosti so skutočnosťami, na ktoré sa povinnosť mlčanlivosti vzťahuje.

2.10 Možno osobu, ktorá odmieta svedčiť, sankcionovať alebo prinútiť vypovedať?

Ako sa uvádza v predchádzajúcej odpovedi, osoby, ktoré odmietnu vypovedať, nie sú stíhané ani nemajú povinnosť spolupracovať so súdom, pretože odmietnutie výpovede je ich zákonné právo.

2.11 Existujú osoby, od ktorých nemožno získať svedeckú výpoveď?

Áno, niektoré osoby nemôžu odpovedať ako svedkovia.

Ide o osoby, ktoré nemôžu vypovedať z dôvodu psychiatrickej poruchy, a osoby, ktoré nie sú fyzicky alebo duševne spôsobilé, aby vypovedali o skutočnostiach, ktoré majú byť preukázané.

Je na sudcovi, aby posúdil spôsobilosť osôb, ktoré sú predvolané, aby vypovedali ako svedkovia.

Osoby, ktoré vo veci môžu vypovedať ako účastníci konania, nemôžu vypovedať ako svedkovia.

2.12 Aká je úloha sudcu a strán pri vypočúvaní svedka? Za akých podmienok môže byť svedok vypočutý prostredníctvom videokonferencie alebo iných technických prostriedkov?

Svedkovia na záverečnom pojednávaní vypovedajú osobne alebo prostredníctvom videokonferencie, s výnimkou týchto prípadov:

ak sa dokazovanie vykonáva v skoršej fáze (k tomu môže dôjsť v prípade, ak existujú dôvodné obavy, že by mohlo byť veľmi ťažké alebo nemožné získať výpoveď určitej osoby);

ak sa dokazovanie vykonáva prostredníctvom dožiadania zaslaného portugalskému konzulátu;

ak sa dokazovanie vykonáva v mieste bydliska osoby alebo v sídle útvaru (výsada udelená prezidentovi republiky a zahraničným diplomatickým zástupcom za podmienok reciprocity);

ak je nemožné, aby sa dostavili na súd;

ak sa uplatní právo vypovedať písomne.

Svedok musí vypovedať presne, pričom uvedie dôvody a okolnosti, na ktorých sa zakladá jeho znalosť skutočností; ak je to možné, dôvod danej znalosti sa podrobne vysvetlí a náležite doloží.

Otázky kladie právny zástupca účastníka konania, ktorý navrhol svedka predvolať. Právny zástupca druhého účastníka konania môže v súvislosti so skutočnosťami, ktorých sa výpoveď týka, klást' svedkovi otázky s cieľom doplniť alebo spresniť jeho výpoveď.

Sudca musí právnym zástupcom zabrániť, aby boli k svedkom nezdvorilí a kladli otázky alebo vyjadrovali úvahy, ktoré sú irelevantné, sugestívne, zavádzajúce alebo urážlivé.

Kladenie otázok a krížový výsluch vykonávajú zástupcovia účastníkov konania bez toho, aby bolo dotknuté právo súdu požadovať informácie, alebo skutočnosť, že sudca môže klást' otázky, ktoré považuje za vhodné na zistenie pravdy.

Sudca bude klást' otázky sám, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie pokoja svedka alebo na ukončenie nevhodného krížového výsluchu.

Pred tým, ako svedok odpovie na otázky, ktoré mu boli položené, môže sa o veci poradiť, požadovať, aby mu boli ukázané niektoré dokumenty, ktoré tvoria súčasť spisu, alebo predložiť dokumenty, ktoré potvrdzujú jeho výpoveď; súd príjme a zaradí do spisu len dokumenty, ktoré príslušný účastník konania nemohol predložiť skôr.

3 Hodnotenie dôkazov

3.1 Podlieha súd obmedzeniam pri vydaní rozsudku v prípade, ak účastník nezískal dôkazy zákonným spôsobom?

Súd nemôže vziať do úvahy dôkazy získané nezákonne.

3.2 Bude sa moja vlastná výpoveď považovať za dôkaz v prípade, ak som účastníkom konania?

Áno, okrem vyššie uvedenej výpovede účastníka konania sa v portugalskom procesnom práve dáva účastníkom konania aj možnosť poskytnúť vyhlásenia. Účastníci konania môžu až do začiatku ústneho vypočutia najprv požiadať o povolenie poskytnúť vyhlásenie týkajúce sa skutočností, na ktorých sa osobne podieľali alebo o ktorých majú priamu vedomosť.

Súd voľne posúdi vyhlásenia účastníkov konania, okrem prípadov, keď zahŕňajú priznanie.

V tejto súvislosti si prečítajte aj odpoveď na otázku 2.6.

Ďalšie informácie

Platné právne predpisy

[Občiansky zákonník](#)

[Občiansky súdny poriadok](#)

Ďalšie informácie

[Ministerstvo spravodlivosti](#)

[Úrad generálneho prokurátora](#)

[Úradný vestník](#)

[Databáza právnych dokumentov](#)

Posledná aktualizácia: 30/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.